

U S T A W A

z dnia 22 listopada 1952 r.

o kontroli państwowej.

W celu kontroli przez Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej realizacji narodowych planów gospodarczych i wykonania uchwał Rządu oraz czuwania nad przestrzeganiem dyscypliny państwowej, gospodarczej i finansowej — stanowi się, co następuje:

R o z d z i a ł 1.

Urząd Ministra Kontroli Państwowej.

Art. 1. Tworzy się urząd Ministra Kontroli Państwowej.

Art. 2. Minister Kontroli Państwowej kieruje kontrolą państwową.

R o z d z i a ł 2.

Zakres działania kontroli państwowej.

Art. 3. Zakresem działania kontroli państwowej są objęte:

- 1) ministerstwa, komisje i komitety oraz centralne urzędy, sprawujące funkcje naczelnych organów administracji państwowej, jak również podległe im urzędy,
- 2) przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje państwowe oraz pozostające pod zarządem państwowym,
- 3) spółdzielnie oraz organizacje i przedsiębiorstwa spółdzielcze,
- 4) organizacje i instytucje korzystające z pomocy Państwa albo wykonujące czynności zlecone przez Państwo.

R o z d z i a ł 3.

Zadania kontroli państwowej i tryb jej przeprowadzania.

Art. 4. Do zadań kontroli państwowej należy:

- 1) kontrola działalności produkcyjnej, gospodarczej, finansowej i organizacyjno-administracyjnej kontrolo-

wanych jednostek, a w szczególności ewidencjonowania, przechowywania i rozchodowania środków pieniężnych i materiałowych oraz gospodarowania nimi,

- 2) kontrola wykonywania uchwał Rządu i zadań planowych,
- 3) przedstawianie Rządowi uwag do sprawozdań o wykonaniu budżetu Państwa w terminie i trybie ustalonym przez Radę Ministrów,
- 4) przedstawianie Rządowi w przypadkach szczególnej wagi sprawozdań i wniosków z poszczególnych wyników kontroli, wymagających rozpatrzenia przez Rząd.

Art. 5. Kontrola państwowa czuwa nad ochroną własności społecznej i przestrzeganiem legalności, gospodarności, rzetelności i celowości w całokształcie działalności kontrolowanych jednostek oraz prowadzi walkę z przestępstwami aparatu administracyjnego i z biurokratyzmem.

Art. 6. 1. Kontrola państwowa w pracy swej opiera się na czynnym współdziałaniu mas pracujących.

2. Kontrola państwowa współdziała z kontrolą społeczną rad narodowych. Tryb współdziałania określi Rada Państwa.

Art. 7. 1. Kontrola państwowa dokonuje:

- 1) kontroli wstępnej, tj. kontroli czynności zamierzonych,
- 2) kontroli faktycznej, tj. kontroli czynności w toku ich wykonywania,
- 3) kontroli następnej, tj. kontroli czynności dokonanych.

2. Kontrola wstępna wykonywana jest jedynie w przypadkach określonych odrębnymi uchwałami Rządu.

Art. 8. 1. Kontrola państwowa przeprowadza kontrole planowe oraz dorywcze z własnej inicjatywy i na zlecenie Rządu.

2. Tryb przeprowadzania kontroli państwowej określili szczegółowo Rada Ministrów na wniosek Ministra Kontroli Państwowej.

Art. 9. Minister Kontroli Państwowej koordynuje działalność kontroli państwowej z działalnością kontroli finansowej oraz innych rodzajów kontroli według zasad, które określi Rada Ministrów.

Art. 10. Przepisy o rachunkowości budżetowej oraz o rachunkowości jednostek na rozrachunku gospodarczym (ramowe plany kont) wydawane są w porozumieniu z Ministrem Kontroli Państwowej.

R o z d z i a ł 4.

Organizacja kontroli państwowej.

Art. 11. Organizację wewnętrzną Ministerstwa Kontroli Państwowej określa statut organizacyjny nadany przez Radę Ministrów.

Art. 12. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia organizację i zakres działania terenowych jednostek kontroli państwowej.

Art. 13. 1. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia wprowadzić stopnie służbowe dla pracowników kontroli państwowej oraz ustalić uprawnienia związane z tymi stopniami.

2. Rada Ministrów może dla pracowników kontroli państwowej wprowadzić umundurowanie oraz odznaki określające stopień służbowy.

Art. 14. Pracowników kontroli państwowej mianuje i odwołuje Minister Kontroli Państwowej z zastrzeżeniem uprawnień przewidzianych w obowiązujących przepisach dla Prezesa Rady Ministrów.

Art. 15. Do pracowników kontroli państwowej stosuje się przepisy o państwowej służbie cywilnej, jeżeli ustawa niniejsza lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 16. Pracownicy kontroli państwowej podlegają Ministrowi Kontroli Państwowej i w sprawowaniu swoich funkcji kontrolnych są niezależni od organów terenowych.

Art. 17. Pracownicy kontroli państwowej mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej z powodu swoich czynności służbowych tylko za zgodą Ministra Kontroli Państwowej.

Art. 18. 1. Pracownicy kontroli państwowej nie mogą równocześnie zajmować innych stanowisk w organach państwowych i spółdzielczych.

2. Z pracą w kontroli państwowej wolno łączyć stanowisko:

- 1) posła na Sejm lub członka rady narodowej,
- 2) samodzielnego pracownika nauki w szkole wyższej.

3. Na inne zajęcia uboczne poza wymienionym w ust. 2 pkt 2 może udzielić zezwolenia Minister Kontroli Państwowej, jeżeli nie są połączone z uszczerbkiem dla służby w kontroli państwowej.

R o z d z i a ł 5.

Uprawnienia i obowiązki kontroli państwowej.

Art. 19. W celu wykonania zadań określonych w niniejszej ustawie kontrola państwowa ma prawo:

- 1) przeprowadzać kontrole i rewizje oraz sprawdzanie działalności produkcyjnej, gospodarczej, finansowej i organizacyjno-administracyjnej jednostek kontrolowanych,
- 2) delegować swoich pracowników do przeprowadzenia kontroli na podstawie wydanych im każdorazowo pisemnych upoważnień,

3) zobowiązywać jednostki podlegające kontroli państwowej do przedstawienia ksiąg, bilansów, planów, rejestrów, wykazów oraz innych akt i dokumentów,

4) zobowiązywać jednostki, podlegające kontroli państwowej, do udzielenia wszelkich wyjaśnień i informacji w sprawach objętych zakresem działania kontroli państwowej,

5) delegować swoich pracowników do uczestniczenia w naradach kolegiów ministerstw, komisji i komitetów sprawujących funkcje naczelnych organów administracji państwowej oraz urzędów centralnych, jak również w naradach wytwórczych i innych zebraniach zwoływanych przez jednostki objęte zakresem działania kontroli państwowej,

6) wstępu do pomieszczeń służbowych, składnic i innych obiektów jednostki kontrolowanej,

7) zabierać z jednostek kontrolowanych dokumenty związane z przestępstwami wykrytymi przez kontrolę państwową, jeżeli zachodzi potrzeba zabezpieczenia tych dokumentów,

8) zobowiązywać jednostki kontrolowane lub nadrzędne w drodze wystąpień zawierających spostrzeżenia, uwagi i wnioski do przedsięwzięcia środków zmierzających do usunięcia stwierdzonych przez kontrolę uchybień oraz do powiadomienia kontroli państwowej, w określonym przez nią terminie, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych bądź o zachodzących przeszkodach,

9) wzywać i przesłuchiwać świadków i osoby interesowane w trybie przepisów o postępowaniu administracyjnym,

10) wzywać biegłych do uczestniczenia w pracach kontrolnych.

Art. 20. Kontrola państwowa:

1) występuje do Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z wnioskami o pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osób winnych popełnienia ujawnionych w toku kontroli nadużyć lub innych przestępstw,

2) sporządza protokoły w związku z przeprowadzoną kontrolą,

3) wydaje postanowienia w razie stwierdzenia w toku kontroli naruszenia przepisów finansowych lub zarządzeń właściwych organów państwowych w sprawach gospodarczych, zobowiązujące kierownika jednostki kontrolowanej lub nadrzędnej do usunięcia naruszenia.

Art. 21. 1. W razie zawinionego naruszenia przepisów wydanych przez właściwe organy państwowe w sprawach finansowych lub ich zarządzeń w sprawach gospodarczych, z którego wynika szkoda, Ministerstwo Kontroli Państwowej wydaje orzeczenie zobowiązujące winnych do odszkodowania.

2. Odszkodowanie nie może przekraczać trzykrotnej wysokości przeciętnej płacy pracownika za okres ostatnich trzech miesięcy.

3. Od orzeczenia o odszkodowaniu służy w terminie dni 14 od daty doręczenia odwołanie do Ministra Kontroli Państwowej.

4. W sprawie, w której Ministerstwo Kontroli Państwowej wydało orzeczenie o odszkodowaniu, nie wnosi się powództwa cywilnego.

5. Orzeczenie zaopatrzone przez Ministerstwo Kontroli Państwowej klauzulą wykonalności jest tytułem wykonawczym do wszczęcia egzekucji.

6. Ministerstwo Kontroli Państwowej nie wydaje orzeczenia zobowiązującego do odszkodowania w razie pociągnięcia pracownika do odpowiedzialności sądowej;

w tym przypadku o obowiązku odszkodowania i jego wysokości rozstrzyga sąd.

Art. 22. 1. Jeżeli w przypadkach, określonych w art. 20 pkt 3, jest to niezbędne dla zapobieżenia poważnej szkodzi — pracownikom kontroli państwowej, przeprowadzającym kontrolę, przysługuje prawo wydawania kierownikom jednostek kontrolowanych doraźnych zarządzeń.

2. O wydanym zarządzeniu doraźnym pracownik przeprowadzający kontrolę zawiadamia niezwłocznie Ministra Kontroli Państwowej.

Art. 23. 1. Minister Kontroli Państwowej może za zgodą Prezesa Rady Ministrów lub właściwego rzeczowo Wiceprezesa Rady Ministrów ukarać dyscyplinarnie pracownika jednostki kontrolowanej za jaskrawe naruszenie dyscypliny finansowej lub zarządzeń właściwych władz w sprawach gospodarczych albo za świadome wprowadzenie w błąd kontroli państwowej. W stosunku do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej kary dyscyplinarne za te przewinienia nakładają właściwe władze wojskowe, na wniosek Ministra Kontroli Państwowej, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o odpowiedzialności żołnierzy za przewinienia dyscyplinarne.

2. Karami dyscyplinarnymi są: upomnienie, nagana, surowa nagana z ostrzeżeniem i usunięcie z zajmowanego stanowiska. Karę usunięcia z zajmowanego stanowiska Minister Kontroli Państwowej może nałożyć tylko za zgodą Prezesa Rady Ministrów.

3. Karę dyscyplinarną orzeczoną przez Ministra Kontroli Państwowej uwidacznia się w aktach osobowych ukaranego. Minister Kontroli Państwowej może ponadto za zgodą Prezesa Rady Ministrów zarządzić jej ogłoszenie w prasie.

4. Przed orzeczeniem kary dyscyplinarnej należy dać zainteresowanemu pracownikowi możliwość złożenia wyjaśnień.

5. Rada Ministrów ustali termin, po którego upływie następuje zatarcie kary.

6. Minister Kontroli Państwowej może na wniosek ukaranego lub jego władzy przełożonej za zgodą Prezesa Rady Ministrów lub rzeczowo właściwego Wiceprezesa Rady Ministrów uchylić karę orzeczoną w trybie ust. 1 i zarządzić jej wykreślenie z akt osobowych.

Art. 24. 1. Szczegółowy tryb wydawania postanowień (art. 20 pkt 3), orzeczeń o odszkodowaniu (art. 21), doraźnych zarządzeń (art. 22) oraz orzeczeń o karach dyscyplinarnych (art. 23) określi rozporządzenie Rady Ministrów.

2. Rada Ministrów na wniosek Ministra Kontroli Państwowej określi kategorie pracowników kontroli państwowej, upoważnionych do wydawania postanowień (art. 20 pkt 3) i orzeczeń o odszkodowaniu (art. 21).

3. Rada Ministrów może uchylić lub zmienić postanowienie lub orzeczenie Ministra Kontroli Państwowej.

R o z d z i a ł 6.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 25. Znosi się Najwyższą Izbę Kontroli.

Art. 26. Ministerstwo Kontroli Państwowej przejmuje agendy Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 27. Ilekroć w dotychczasowych przepisach prawnych mówi się o Najwyższej Izbie Kontroli albo o jej organach terenowych, należy przez to rozumieć odpowiednio Ministerstwo Kontroli Państwowej.

Art. 28. Traci moc ustawa z dnia 9 marca 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. Nr 13, poz. 74).

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki

Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki